

Preventieve logopedie binnen de JGZ van GGD Limburg-Noord

Manon Meuwissen en Denise
Reuvers, logopedisten GGD
Limburg- Noord

Disclosure

Disclosure belangen spreker	
(Potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties	
Sponsoring of onderzoeksgeld	N.v.t.
Honorarium of andere (financiële) vergoeding	N.v.t.
Aandeelhouder	N.v.t.
Andere relatie, namelijk ...	N.v.t.

Inleiding

- Werkwijze preventieve logopedie
- Samenwerking GGD logopedist en jeugdarts binnen de JGZ
- Signalering logopedische stoornissen
- Adviezen bij logopedische stoornis: Taal
- Minimum spreeknormen
- Meertaligheid
- Adviezen bij logopedische stoornis: Spraak
- Interpretatie van uitslagen screening
- Aanvullende testen GGD
- Interpretatie uitslagen curatieve logopedie
- Vragen

Werkwijze preventieve logopedie

3 verschillende consulten
(op CB Locatie of op
school/opvang)

Logo 0-4

Logo 4-18

Ooi Logo 30

Aanvullende taken:
Voorlichtingen scholen/
opvang

Logo 0-4

- De volgende kinderen (doelgroep kinderen) komen standaard in aanmerking voor een logo 0-4 onderzoek:
 - - VVE-geïndiceerde kinderen via VVE zorgpad
 - - meertalige kinderen (T1 niet Nederlands)
 - - kinderen van ouder(s) / omgeving met multiple problematiek en premature kinderen
- Een Logo 0-4 onderzoek kan ook verricht worden op verzoek van/ op aanvraag:
 - - CB-team
 - - ouders/verzorgers
 - - pedagogische medewerkers kinderopvang

Vervolg logo 0-4

- Tijdens het logo 0-4 onderzoek wordt nader aandacht besteed aan stem, (uit)spraak, taal, monddrag en gehoor.
- Voor de afname van een Logo 0-4 onderzoek wordt gebruik gemaakt van:
 - TSI 2;9-3;9 jaar of de TSI 3;9- 4;9 jaar
 - observatie van de interactie tussen kind/logopedist of kind/ouder
 - anamnese
 - mogelijk onderdelen van Logopedisch testmateriaal

Logo 4-18

- Een Logo 4-18 onderzoek kan verricht worden op verzoek van:
 - JGZ-team
 - Ouders/verzorgers en leerkrachten BAO en VO
- Tijdens dit onderzoek wordt nader aandacht besteed aan stem, (uit)spraak, taal, monddrag en gehoor.
- Voor de afname van een Logo 4-18 onderzoek kan gebruik gemaakt worden van:
 - TSI 4;9- 5;9 jaar (bij leerlingen die binnen deze leeftijdscategorie behoren)
 - Aanvullende observatie (in de klasse situatie op school)
 - Mogelijk onderdelen van ander logopedisch testmateriaal (bijv. CELF / TAK/ Peabody).

Ooi Logo 30 (0-18)

- OOI Logo 30 kan verricht worden n.a.v:
 - het resultaat van het logo 0 -4 onderzoek
 - het resultaat van het logo 4 – 18 onderzoek
 - het resultaat van een eerder uitgevoerde OOI logo 30

Tijdens dit onderzoek wordt aan één of meerdere aspecten van stem, (uit)spraak, taal, mondgedrag en gehoor nader aandacht besteed.

- Onder een onderzoek op indicatie valt:
 - Nader onderzoek
 - Een controle om het natuurlijke proces te volgen

Samenwerking
GGD logopedist
en jeugdarts
binnen de JGZ

-
- intern overleg (IZO)
 - verwijzing curatieve logopedie
 - verwijzing huisarts/ kno arts
 - verwijzing audiologisch centrum/
kentalis altijd in overleg en is per
kind verschillend
 - IVH
 - 4-18 mandaat jeugdarts

Signalering logopedische stoornissen

Auditieve vaardigheden

Fonologisch bewustzijn (groep 2) en Lezen komt moeilijk op gang (groep 3)

Meertaligheid: (na minimaal 9 maanden onderwijs)

- a. geringe woordenschat, passief en/of actief
- b. gebrekkige zinsbouw, problemen met verwoorden van verhaal
- c. moeite met begrijpen van Nederlandse taal

Taalachterstand / TOS:

- a. geringe woordenschat, passief en/of actief (taalinhoud)
- b. gebrekkige zinsbouw, problemen met verwoorden van verhaal (taalvorm en taalgebruik)

Een taalachterstand is niet hetzelfde als een taalontwikkelingsstoornis. Een taalachterstand kan ontstaan als een kind zijn moedertaal weinig hoort of spreekt. Door meer taalaanbod, haalt het kind de achterstand vaak weer in. Bij een taalontwikkelingsstoornis is er meer aan de hand. Er is iets mis met het aangeboren vermogen om taal te leren.

Vervolg signalering logopedische stoornissen

Articulatie-fouten:

- Wanneer een kind slechter spreekt dan het gemiddelde niveau van zijn leeftijd.
 - a. lispelen (tong tussen de tanden bij o.a. de s-klank).
 - ***niet van toepassing bij kinderen waarbij de voorste tanden nog niet gewisseld zijn***
 - b. slissen (lucht ontsnapt bij de –s- zijwaarts, een soort “sj”-geluid)
 - c. uitspraakfouten (bv. jump i.p.v. lamp of toel i.p.v. stoel)
 - d. slechte uitspraak in het algemeen
 - e. klinker- en/of tweeklankverkleuring (bv. Piet lijkt op pit of Teun lijkt op tuin)
 - f. meerlettergrepige woorden vervormen door bv. lettergrepen weg te laten (visie i.p.v. televisie)

Neusspraak:

- a. door de neus spreken
- b. een langdurig verstopte (verkouden) neusspraak (vergrote neusamandel?)

Vervolg logopedische stoornissen:

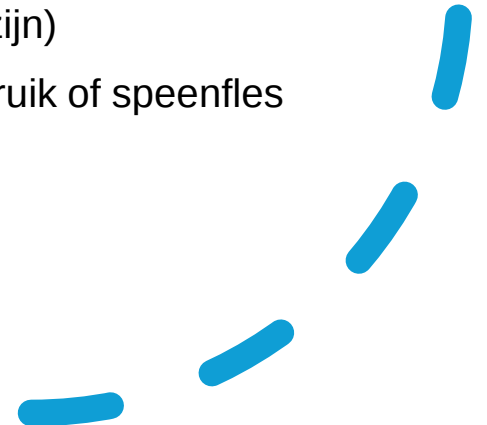
Stem: heesheid / schorheid

Onvloeiend spreken:

- stotteren: herhalingen en/of blokkades bij klanken, lettergrepen of woorden;
- letters, woorden, situaties ontwijken; allerlei bijgeluiden, meebewegingen bij
- het spreken, zoals het knipperen met de ogen, stampen met de voet
- broddelen: een chaotische manier van vertellen met daarbij een slordige
- uitspraak van klanken, lettergrepen en woorden

Afwijkende mondgewoonten:

- veel met open mond zitten (zonder verkouden te zijn)
- hardnekkig duim- en/of vingerzuigen of speengebruik of speenfles
- teveel aan speeksel

Adviezen bij logopedische stoornis: Taal

- Tips voor taal:

Samen praten, samen boekjes bekijken, samen naar de kinderboerderij of naar de winkel. Het stimuleren van de taal kan altijd en overal.

VAT principes: VOLGEN,AANPASSEN,TOEVOEGEN

V: Volgen door te kijken, te wachten, en te luisteren. A: Aanpassen door ooghoogte, oogcontact, interesse in waar het kind mee bezig is en aansluiten bij het taalniveau van het kind. T: Toevoegen door het toevoegen van meer taal (woorden, expressie, intonatie).

Het belangrijkste blijft uiteraard: TAALPLEZIER

A large orange circle occupies the left side of the slide.

VAT filmpje :

- <https://youtu.be/S6-oEgtphsA?si=mj9CrQ1E8qOv3Own>

Minimum spreeknormen

1 jaar

- Veel en gevarieerd brabbelen.
- De klanken zijn afhankelijk van de voorkeur voor het bewegen van de lippen, tong of het gehemelte.
- Brabbelen wordt steeds meer een manier om contact te maken.

1,5 jaar

- Het kind kent ten minste 5 woordjes, bijvoorbeeld 'mama', 'papa' of 'eten'.
- De woordopbouw is nog onvolledig ('taat' voor paard, 'papu' voor 'paraplu').
- De verschillende klanken kunnen nog 'neuzig' zijn.

2 jaar

- Het kind spreekt in zinnen van twee woordjes ('koek hebben', 'poes ook').
- De woordopbouw is vaak onvolledig ('toe' voor 'stoel', 'bopam' voor 'boterham').
- Verschillende klanken kunnen nog 'neuzig' zijn.
- Hiernaast gebruikt het kind 'brabbels' en éénwoorduitingen.

Vervolg Minimum spreeknormen

3 jaar

- Het kind spreekt in zinnetjes van drie tot vijf woorden.
- Deze zinnetjes hebben nog weinig grammaticale structuur. De opbouw van de zinnetjes wijkt nog sterk af van die van volwassenen ('Ik bent vallen niet').
- Opvallende nasaliteit is nu meestal verdwenen. De 'neuzige' klanken komen nu meestal niet meer voor.
- 50% tot 70% van wat het kind op deze leeftijd zegt is verstaanbaar voor anderen.

4 jaar

- Het kind spreekt in enkelvoudige zinnetjes.
- De zinsbouw is al beter maar er zijn vaak nog problemen met het meervoud en de vervoegingen van het werkwoord ('Ik loopte buiten in de tuin').
- 75% tot 90% van wat het kind zegt is voor anderen verstaanbaar. Bij 'verstaanbaarheid' moet u vooral denken aan het helder en duidelijk uitspreken van woorden.

5 jaar

- Het kind gebruikt nu goedgevormde, ook samengestelde zinnen.
- De zinslengte en woordvolgorde gaan steeds meer lijken op de taal van volwassenen, maar het taalgebruik is vaak nog concreet.
- Meer dan 90% wat het kind zegt, is verstaanbaar.

Snel test:

- SNEL staat voor Spraak- en taal Normen Eerste Lijn. De SNEL-vragenlijst bestaat uit 14 vragen over mijlpalen die de lijn volgen van de normale taalontwikkeling. SNEL is bedoeld om inzicht te krijgen in de taalontwikkeling van het kind.
- www.kindentaal.nl (SNEL test)
- De Minimum Spreeknormen zijn vergelijkbaar met het Van Wiechenschema.

A large orange circle is positioned on the left side of the slide, partially cut off by the edge.

Filmpje spraak
en
taalontwikkeling:

- https://youtu.be/yjUFTSwRzu0?si=ftO_ecA3fdikUHAy

Meertaligheid

- Wanneer de ontwikkeling in de eerste taal (moedertaal) niet goed verloopt, zal het leren van een tweede taal moeilijker gaan. Er zijn 2 vormen van meertaligheid:
 - Simultane meertaligheid
 - Successieve meertaligheid

Bij meertaligheid is het belangrijk dat de talen consequent in bepaalde situaties of door bepaalde personen gesproken worden.

Boekenlegger meertaligheid

- **BOEKENLEGGERS BIJ MEERTALIGHEID**

- Algemeen:
- Geef meertalige kinderen de tijd. Zij hebben **7 tot 9 maanden onderwijs** nodig om de Nederlandse taal een beetje te begrijpen en te spreken. Het duurt gemiddeld 2 jaar voordat meertalige kinderen de basis van onze taal kennen. In 4 jaar tijd beheersen zij de Nederlandse taal normaal gesproken vloeiend.
- Veel meertalige kinderen maken een “stille periode” door, welke wel 6 maanden kan duren.
- Ze zeggen niets, maar pikken wel van alles op. Als je merkt dat deze kinderen begrijpen wat je van ze vraagt, is dat al een goed teken. Dat praten komt vanzelf wel.
- Als meertalige kinderen de moedertaal goed beheersen, leren ze sneller een tweede taal.
- In een gemengde groep pikken meertalige kinderen het Nederlands sneller op.

Vervolg

Boekenlegger

meertaligheid

- Adviezen aan ouders en leerkrachten en pedagogisch medewerkers

MOEDER	VADER	ADVIES
Moedertaal: goed Nederlands: slecht	Moedertaal: goed Nederlands: slecht	Moedertaal blijven spreken met de kinderen
Moedertaal: goed Nederlands: goed	Moedertaal: goed Nederlands: slecht	Moeder spreekt Nederlands en vader de moedertaal. De 2 talen goed gescheiden houden.
Moedertaal: goed Nederlands: goed	Moedertaal: goed Nederlands: goed	Alleen Nederlands spreken of beide talen

Filmpje over meertaligheid

- https://youtu.be/PVaPyr8eWG0?si=R5_pQ9nUH2q-CJt-

Adviezen bij logopedische stoornis: Sprak

- Tips voor spraak:

Waarom is uitspraak belangrijk?

- Correcte uitspraak vormt de basis voor goede communicatie. Het helpt kinderen om zichzelf duidelijk uit te drukken en voorkomt frustratie bij het niet begrepen worden. Het is echter normaal dat jonge kinderen woorden niet meteen correct uitspreken. Ze leren door imitatie, oefenen en herhaling.

Tips om uitspraak te oefenen

1. **Praat veel en duidelijk met je kind**
2. **Gebruik boeken en liedjes**
3. **Spelenderwijs leren** (Laat je kind bijvoorbeeld dierengeluiden nadoen of speel met klanken zoals "ba," "ma," en "pa.")
4. **Herhaal zonder te verbeteren**

Spraakklanken en leeftijd

De spraakklanken worden in een volgorde verworven.

De verwerving begint bij de klanken B, P, M (bilabiale klanken/lipklanken) en als laatste wordt de klank R verworven.

Is het kind 3 jaar, dan kan het vrijwel alle klanken correct uitspreken.

De R is een uitzondering, maar ook de SCH, KN en ZW klanken kunnen nog moeilijk zijn

- Vanaf 4 jaar is een kind goed verstaanbaar voor de omgeving. 75 % goed verstaanbaar
-

Algemene adviezen bij logopedische stoornissen

-
- Tijdens de consulten wordt verder gelet op afwijkende mondgewoonten (speen, duim of vingerzuigen of langdurig gebruik speenfles), heesheid, nasaliteit en onvloeiend spreken.

Advies op maat!

Inforium

Interpretatie van uitslagen screening

- Screeningsinstrument taal binnen de GGD:
- **TSI: taalscreeningsinstrument voor driejarigen.**
Leeftijd 2;9-3;9 jaar.
 - 33 t/m 36 maanden Score > 17 goed Score < 17 zwak
 - 37 t/m 44 maanden Score > 21 goed. Score < 21 zwak

TSI: taalscreeningsinstrument voor vierjarigen.

Leeftijd 3;9-4;9 jaar

45 t/m 48 maanden Score > 23 goed Score < 23 zwak

49 t/m 56 maanden Score > 29 goed Score < 29 zwak

Interpretatie van uitslagen screening

- **TSI: taalscreeningsinstrument voor vijfjarigen.**
Leeftijd 4;9-5;9 jaar

- 57 t/m 60 maanden:

Score > 31 Goed Score 29-30 Twijfel Score < 28 Zwak

- 61 t/m 68 maanden:

Score > 37 Goed Score 35-36 Twijfel Score < 34 Zwak

Norm meertaligheid bij minimaal 9 maanden onderwijs:

Score >35 Goed Score 14-35 Twijfel Score < 14 Zwak

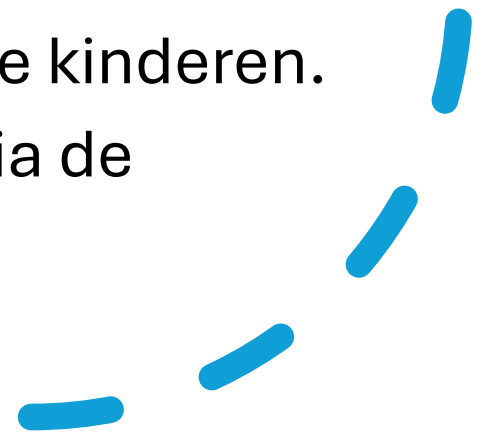
Aanvullende testen GGD

- -Celf (Clinical Evaluation of Language Fundamentals)

(verwijsindicatie: percentiel 16 of lager)

- -Peabody PPVT (Peabody Picture Vocabulary Test)
- -TAK (Taaltest voor alle kinderen)
- -Logo Art (spraak)

Alleen op indicatie bij vooral oudere kinderen.
Uitgebreid spraak/taalonderzoek via de
logopedie praktijk.

Interpretatie uitslagen curatieve logopedie

Testuitslagen logopedische behandeling
staan uitgelegd in het eindverslag.

Vragen?

